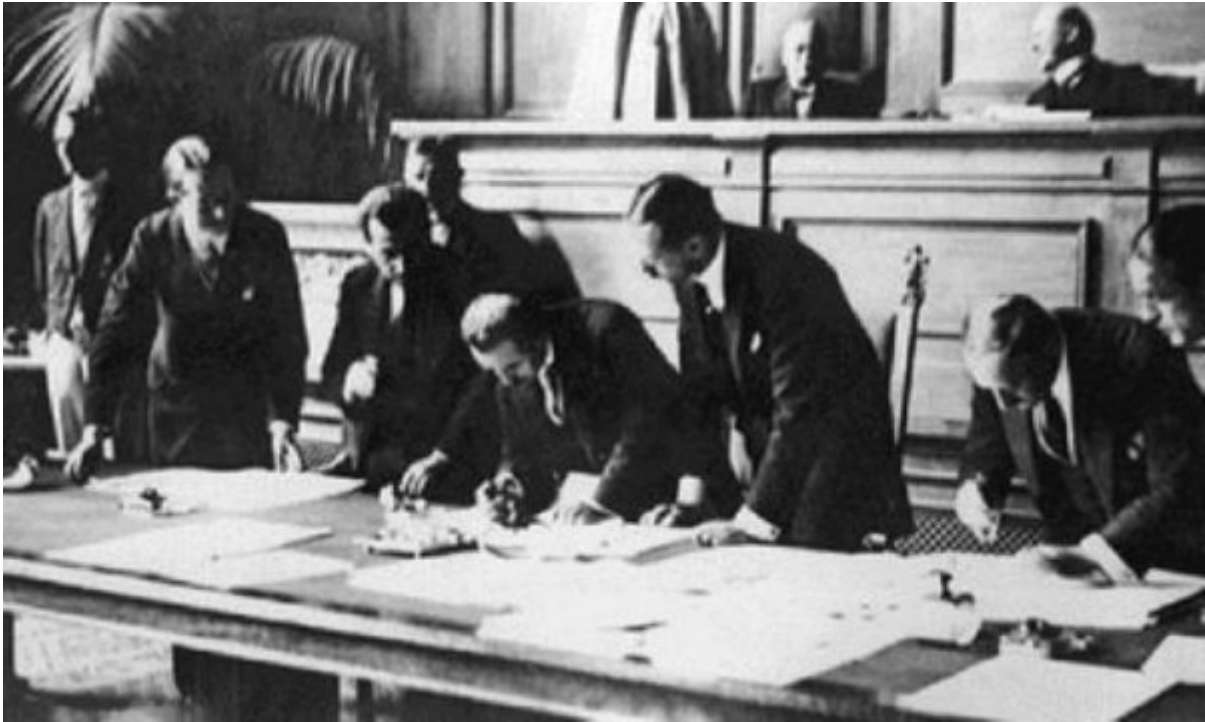

24 Ιουλίου 1923: Η υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης που καθόρισε τις ελληνοτουρκικές σχέσεις

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Εκατό ένα χρόνια συμπληρώνονται σήμερα από την υπογραφή της [Συνθήκης της Λωζάννης](#) (24 Ιουλίου 1923), μίας συνθήκης η οποία καθόρισε και συνεχίζει να καθορίζει τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, και που από το 2017 έχει μπει στο στόχαστρο του Προέδρου της [Τουρκίας](#) Ρετζέπ Ταγίπ [Ερντογάν](#) ο οποίος έθεσε το ζήτημα της αναθεώρησής της.

Με την ήττα των ελληνικών δυνάμεων τον Σεπτέμβριο του 1922 διαφεύστηκε το όραμα “της Ελλάδος των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών”. Οι διαπραγματεύσεις για το μέλλον της Τουρκίας ξεκίνησαν στις 20 Νοεμβρίου του ίδιου έτους στη Λωζάννη της Ελβετίας με τη συμμετοχή της Ελλάδας, της Τουρκίας του Κεμάλ Ατατούρκ, των δυνάμεων της Αντάντ, της τότε Γιουγκοσλαβίας, της Ρουμανίας, των ΗΠΑ, της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, του Βελγίου, της Πορτογαλίας και της Ιαπωνίας σε ρόλο παρατηρητή.

Η Συνθήκη της Λωζάννης αποτελεί τον **πυλώνα των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας**. Συγκεκριμένα, η Συνθήκη καθόρισε τα σύνορα μεταξύ Ελλάδας, Τουρκίας, Βουλγαρίας, Ιράκ, και Συρίας. Στη Συνθήκη ενσωματώθηκε η υπογραφείσα σύμβαση ανταλλαγής πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας της 30 Ιανουαρίου 1923. Ακόμη, στο **άρθρο 12** αναγνωρίστηκε η ελληνική κυριαρχία στα νησιά Λήμνο, Σαμοθράκη, Λέσβο, Χίο, Σάμο και Ικαρία. Στο **άρθρο 13** ορίστηκε η περιορισμένη στρατιωτική δύναμη που θα έχει η Ελλάδα σε αυτά τα νησιά. Στο **άρθρο 14** καθορίστηκαν οι ειδικές συνθήκες αυτονομίας των ελληνικών πληθυσμών (“μη μουσουλμανικών”) στην Ίμβρο και την Τένεδο. Δυστυχώς όμως αυτές οι διατάξεις συστηματικά παραβιάστηκαν και συνεχίζουν παραβιάζονται.

Εκατό ένα μετά, η τουρκική κυβέρνηση παραβιάζει μία σειρά από διατάξεις της Συνθήκης η οποία προβλέπει το δικαίωμα των μη μουσουλμάνων Τούρκων πολιτών να τελούν ελεύθερα τα της θρησκείας τους (**άρθρα 38 και 40**), το δικαίωμά τους να διευθύνουν και να εποπτεύουν τα ιδρύματά τους (**άρθρο 40**), την υποχρέωση της Τουρκίας να παρέχει κάθε δυνατή προστασία, διευκόλυνση και άδεια σε εκκλησίες, συναγωγές, νεκροταφεία και λοιπά καθιδρύματα των μη μουσουλμανικών μειονοτήτων (**άρθρο 42**) και την υποχρέωσή της να μην εξαναγκάζει τους μη μουσουλμάνους πολίτες στην εκτέλεση πράξεων, οι οποίες αντιβαίνουν στη θρησκεία τους (**άρθρο 43**).

ΠΡΑΞΕΙΣ

ΥΠΟΓΡΑΦΕΙΣΑΙ ΕΝ ΛΩΖΑΝΝΗ

ΤΗ: 30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗ: 24 ΙΟΥΛΙΟΥ 1923

Παραβιάζονται ακόμη διατάξεις της **Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**, όπως η προσβολή της θρησκευτικής ελευθερίας (**άρθρο 9**) και της ιδιοκτησίας (**άρθρο 1** Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου).

Το καθεστώς του Οικουμενικού Πατριαρχείου και η Συνθήκη της Λωζάννης

Σύμφωνα με το [Υπουργείο Εξωτερικών](#), το καθεστώς του Οικουμενικού

Πατριαρχείου δεν αποτέλεσε αντικείμενο πρόνοιας της **Συνθήκης της Λωζάννης**. Στα πρακτικά αυτής (ενυπόγραφο procès-verbal της 10ης Ιανουαρίου 1923), ωστόσο, **αναγνωρίζεται έμμεσα** η οικουμενική θρησκευτική αποστολή του Πατριαρχείου. Σημειώνεται, ότι, κατά τις διαπραγματεύσεις της Λωζάννης, η Τουρκία ζήτησε πιεστικά την απομάκρυνση του Πατριαρχείου από την επικράτειά της για να συναντήσει, όμως, τη σθεναρή αντίδραση του Ελευθερίου Βενιζέλου και των άλλων αντιπροσωπειών.

Ήδη, από την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης το 1923, η Τουρκία αποδύθηκε, ανεπιτυχώς, σε αγώνα για την αποδυνάμωση του Οικουμενικού Πατριαρχείου, θεωρώντας το ως κίνδυνο που έπρεπε να εξαλειφθεί. Περιορίσε την εκλογή του Πατριάρχη μεταξύ των κληρικών που έχουν την τουρκική ιθαγένεια και ασκούν εκκλησιαστικά καθήκοντα εντός Τουρκίας. Δήμευσε ναούς και ακίνητα που το τελευταίο απέκτησε από δωρεές. Προσπάθησε να το υποκαταστήσει, δημιουργώντας μία ελεγχόμενη, από το κράτος, οντότητα, το «**Τουρκορθόδοξο Πατριαρχείο**» το μόρφωμα αυτό, παρά την υποστήριξη των Τουρκικών Αρχών, παρέμεινε χωρίς «ποίμνιο», αν και στέρησε από την ομογενειακή Κοινότητα Γαλατά, τέσσερεις ναούς. Οι εσωτερικές εξελίξεις στην Τουρκία καταδεικνύουν ότι το μόρφωμα αυτό αναπτύχθηκε ως καρκίνωμα και για την ίδια την τουρκική κοινωνία, με αποχρώσεις ενδείξεις για εμπλοκή του σε παρακρατικές, ακραίες εθνικιστικές, οργανώσεις.

Σύμφωνα με κείμενο του Αναπληρωτή Καθηγητή Εκκλησιαστικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών Γεωργίου Ι. Ανδρουτσόπουλου στο ένθετο της Κυριακάτικης εφημερίδας Καθημερινή, *“η Τουρκία αρνούνταν να αποκαλέσει τον Πατριάρχη “Οικουμενικό” με το επιχείρημα ότι ο εν λόγω τίτλος επιδέχεται πολιτικές ερμηνείες που μπορεί να υπονομεύουν την τουρκική κυριαρχία. Θεωρούσε το Πατριαρχείο “πολιτικό όργανο”. Ωστόσο, η οικουμενικότητα του Πατριαρχείου προκύπτει από τα θέσμια και τις παραδόσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας, καθώς ήδη από το 451 μΧ, η εν Χαλκηδόνι Δ΄ Οικουμενική Σύνοδος κατέστησε, με τον 28ο κανόνα της, την Κωνσταντινούπολη ως **πρωτόθρονη Εκκλησίας της Ανατολής**. Ο τίτλος αυτός δεν αποτελεί πρωτείο εξουσίας αλλά **προνόμιο ευθύνης και διακονίας, είναι ένα ζήτημα καθαρά θρησκευτικό** που συναρτάται ευθέως με την εσωτερική οργάνωση της Ορθόδοξης Εκκλησίας και συνιστά έκφραση της θρησκευτικής αυτονομίας και αυτοδιοίκησής της”*.

Οι διώξεις κατά της ελληνικής μειονότητας στην **Κωνσταντινούπολη**, που κορυφώθηκαν με τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου 1955 και τις μαζικές **απελάσεις Ελλήνων** πολιτών το 1964, σε συνδυασμό με τα μέτρα κατά του Πατριαρχείου και

την απαγόρευση της λειτουργίας της **Θεολογικής Σχολής της Χάλκης** (1971), δημιούργησαν σοβαρά προβλήματα στο Πατριαρχείο. Αυτές οι ενέργειες, όμως, δεν κατόρθωσαν να μειώσουν ούτε τη θέση του Πατριαρχείου ως Μητέρα Εκκλησία ούτε και την ακτινοβολία του, σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως αυτή προκύπτει από την πολυσχιδή δραστηριότητα του Οικουμενικού Πατριάρχη, επί πολλών θεμάτων.

Η φιέστα Ερντογάν κατά την επέτειο από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο

Κατά την 50ή επέτειο από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, ο Ερντογάν βρισκόμενος στα Κατεχόμενα ετολμασε μια μεγάλη φιέστα με πολεμικά πλοία, F-16 και μια μεγάλη στρατιωτική παρέλαση. Μάλιστα προχώρησε σε νέες προκλητικές δηλώσεις λέγοντας ότι η **Τουρκία είναι έτοιμη για διαπραγμάτευση για την εξεύρεση μιας ειρηνικής λύσης, απορρίπτοντας όμως τη λύση της ομοσπονδίας.**

«Εμείς είμαστε έτοιμοι για διαβουλεύσεις, διαπραγματεύσεις και να φέρουμε τη λύση για να έρθει μόνιμη ειρήνη στην Κύπρο. Δεν αφήνουμε στον αέρα ποτέ κανένα χέρι που απλώνεται προς την κατεύθυνση της ειρήνης. Την καλή μας θέληση τη δείξαμε σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας», είχε πει χαρακτηριστικά.

«Λέμε αν θέλετε λύση επικυρώστε τα κυρίαρχα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων. Κι εύχομαι πως θα δούμε τις ημέρες που οι ηγέτες των εγγυητριών χωρών θα επισκεφθούν μια μέρα τα δυο κράτη στο νησί. Αυτή την ελπίδα μου την είπα και στον ίδιο τον πρωθυπουργό της Ελλάδας Κυριάκο Μητσοτάκη στη συνάντησή μας στη Σύνοδο του NATO στην Ουάσιγκτον. Η ενίσχυση της βάσης του διαλόγου της Τουρκίας και της Ελλάδας θα ενισχύσει στην επίλυση του Κυπριακού ζητήματος», είχε δηλώσει ο Ερντογάν. (Διαβάστε αναλυτικά [ΕΔΩ](#))

``

Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης

Κατά τη συνάντηση Κυριάκου Μητσοτάκη με τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στην Άγκυρα στις 13 Μαΐου, ο πρωθυπουργός και ο Τούρκος πρόεδρος διαφώνησαν για τη Μονή της Χώρας, τη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης που ο πρόεδρος Ερντογάν αποκάλεσε και πάλι τουρκική, το Κυπριακό, αλλά και για τη Μέση Ανατολή. «Οι μειονότητες στις χώρες μας που προσδιορίζονται από τη συνθήκη της Λωζάνης αποτελούν γέφυρα φιλίας», ανέφερε ο κ. Μητσοτάκης. «Ο χαρακτηρισμός της μειονότητας ως θρησκευτικής προβλέπεται ρητά στη συνθήκη της Λωζάνης και το έμπρακτο ενδιαφέρον για την ευημερία της επιβεβαιώνεται με την έμπρακτη τήρηση αρχών ισονομίας και ισοπολιτείας και με τη λήψη ειδικών μέτρων που απολαμβάνουν οι μουσουλμάνοι της χώρας μας», πρόσθεσε. «Θα ήταν ευχής έργο αν την ίδια άνθηση γνώριζε ο διαρκώς συρρικνούμενος ελληνισμός στην Τουρκία», συνέχισε. «Είχαμε ευκαιρία να συζητήσουμε τη στενοχώρια μας, τη δυσαρέσκειά μας για το γεγονός ότι η Μονή της Χώρας θα λειτουργήσει ως τέμενος. Κατ' ελάχιστον είναι πολύ σημαντικό να διαφυλάξουμε την ξεχωριστή πολιτιστική αξία του μνημείου, ώστε να είναι επισκέψιμο από όλους», επισήμανε. (Διαβάστε αναλυτικά [ΕΔΩ](#))

Προκόπης Παυλόπουλος: Η Συνθήκη της Λωζάνης και το ζήτημα των Μειονοτήτων: Ένα παράδειγμα προκλητικής

παραβατικότητας της Τουρκίας

Μιλώντας στις εκδηλώσεις “Καραβαγγέλια 2023” που οργάνωσε η Ιερά Μητρόπολη Καστορίας με θέμα: “Η Συνθήκη της Λωζάνης και το ζήτημα των Μειονοτήτων: Ένα παράδειγμα προκλητικής παραβατικότητας της Τουρκίας”, ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Ακαδημαϊκός και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ κ. [Προκόπιος Παυλόπουλος](#) επισήμανε, μεταξύ άλλων:

*“Καθ’ όλη την διάρκεια της Συνδιάσκεψης της Λωζάνης, από την 1^η Νοεμβρίου 1922 έως την 24^η Ιουλίου 1923, ο **Ελευθέριος Βενιζέλος** «ξεδίπλωσε», με μεγάλη διεθνή απήχηση, το κύρος του, τις γνώσεις του και ιδίως τις εμπειρίες του για όλα τ’ «ανοικτά μέτωπα» της Ελλάδας. Μ’ έμφαση στα ζητήματα των συνόρων μας, των **Νησιών του Αιγαίου**, της αποτελεσματικής προστασίας του Πατριαρχείου, της αντίκρουσης των περί πολεμικών αποζημιώσεων εξωπραγματικών τουρκικών αξιώσεων και του ολοκληρωμένου καθορισμού του νομικού καθεστώτος των Μειονοτήτων στην Ελλάδα και στην Τουρκία αντιστοίχως.*

Καίτοι η επιτυχία του Ελευθερίου Βενιζέλου ήταν, υπό τις τραγικές περιστάσεις της εποχής, οφθαλμοφανής, ο ίδιος απέφυγε κάθε θριαμβολογία, με πλήρη επίγνωση ότι ο «γολγοθάς» δεν είχε τελειώσει για την Πατρίδα. Ενδεικτικό είναι ότι αμέσως μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης, την 24^η Ιουλίου 1923, μεταξύ της Ελλάδας, της Τουρκίας και των Συμμάχων, ο Ελευθέριος Βενιζέλος τηλεγράφησε στους **Νικόλαο Πλαστήρα και Στυλιανό Γονατά**: «Ευχαρίστως

αγγέλω υμίν ότι σήμερον, μεταμεσημβρίαν, εις την μεγάλην αίθουσαν του Πανεπιστημίου Λωζάννης, υπεγράφη η Συνθήκη της Ειρήνης μετά πασών των σχετικών συμβάσεων, δηλώσεων και πρωτοκόλλων. Η Συνθήκη αυτή, συναφθείσα μετά την [Μικρασιατικήν Καταστροφήν](#), δεν σημαίνει, ατυχώς, Ελληνικόν θρίαμβον. Αλλά η **Επανάστασις** δύναται να είναι υπερήφανος ότι αναδιοργάνωσασα Εθνικόν Στρατόν έδωκε τα μέσα εις την Αντιπροσωπείαν της να επιτύχη την συνομολόγησιν εντίμου ειρήνης, ήτις επιτρέπει εις την Ελλάδα να επιστρέψη εις τα έργα ειρήνης και να αφοσιωθή εις το έργον της εσωτερικής περισυλλογής.»

Στην διαδρομή των 100 και πλέον χρόνων από την ενσωμάτωσή της στον Εθνικό μας Κορμό, η Ελληνική -και Ευρωπαϊκή πλέον- **Θράκη** εξελίσσεται ως το πεδίο εκείνο, όπου η Τουρκία κάνει, δυστυχώς αδιαλείπτως, πραγματική «επίδειξη» της περιφρόνησής της προς το Διεθνές και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, αμφισβητώντας προκλητικώς την αλήθεια και εγείροντας, συνεχώς, νέα ζητήματα θεσμικώς και πολιτικώς αδιανόητων διεκδικήσεων. Ιδίως δε κατά την τρέχουσα περίοδο, η Ελληνική Θράκη υφίσταται, και αυτή, ορισμένες από τις συνέπειες των σχεδόν γραφικών -πλην όχι λιγότερο επικίνδυνων- «σουλτανικών» φαντασιώσεων του τούρκου **Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν**. Ταυτοχρόνως όμως -και εν πολλοίς χάρη στο απaráμιλλο φρόνημα, με το οποίο όλα αυτά τα δύσκολα χρόνια αντιμετώπισαν αποτελεσματικώς την τουρκική προκλητικότητα οι κάτοικοι της Ελληνικής Θράκης, και μάλιστα ανεξαρτήτως Θρησκειύματος- η περιοχή αυτή αναδεικνύεται και σε πεδίο Εθνικής έμπνευσης, σε ό,τι αφορά την υπεράσπιση των Εθνικών μας Θεμάτων και, επέκεινα, των Εθνικών μας Δικαίων έναντι των ιταμών προκλήσεων της Τουρκίας. Βασική Εθνική Θέση μας είναι και το ότι η Συνθήκη της Λωζάννης του 1923 -και όλες οι μεταγενέστερες, κάθε μορφής, εκτελεστικές της ρυθμίσεις- δεν επιδέχονται, καθ' οιονδήποτε τρόπο, αναθεώρηση ή τροποποίηση". (**Διαβάστε αναλυτικά [ΕΔΩ](#)**)

[Διαβάστε ακόμη: Ο Κωνσταντίνος Φίλης στο ore.gr για τα 100 χρόνια από την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης](#)